

Richard Bach: Galeb Jonathan Livingston

TREĆI DIO

Jonathan je lagano kružio iznad Dalekih Hridi i promatrao. Mladi i neobuzdani galeb Fletcher bio je gotovo savršen učenik. Bio je snažan, lagan i brz u zraku i, što je najvažnije, posjedovao je vruću želju da nauči letjeti. Upravo u tom trenutku jedva vidljiva siva spodoba strelovito se penjala nakon poniranja i proletjela mimo svog nastavnika brzinom od dvjesto sedamdeset pet kilometara na sat. Zatim se sasvim neočekivano odlučio na još jedan okomiti polagani valjak na šesnaest razdjela, odbrojavajući glasno:

- ... osam... devet... deset... vidiš-Jonathane-gubim-brzinu... jedanaest... htio-bih-sezaustaviti-naglo-kao-ti... dvanaest... ali-do-vraga-ne-ću-uspjeti... trinaest... posljednja-tri-okreta... bez ... četrnaest... u-u-uh!

Od bijesa i nezadovoljstva zbog neuspjeha, Fletcher nije uspio izvesti svijeću s padom u zvono. Pao je natraške, okrenuo se nekoliko puta i plahovito se bacio u obrnuti kovit da bi se na kraju, sav zadihan, povratio u horizontalni let trideset metara niže od svoga nastavnika.

- Tratiš vrijeme sa mnom, Jonathane! Ja sam tupav! Glup sam! Pokušavam nanovo i nanovo, ali nikakve koristi od toga! Jonathan ga pogleda i kimne glavom.

- Dakako da ne možeš uspjeti kad se penješ tako teško. Fletcheru, izgubio si sedamdeset pet kilometara samo na pripremu! Uspon ti mora biti lagan! Čvrst, ali lagan, shvaćaš li?

Sleti do mladog galeba.

- Pokušajmo sad zajedno, u formaciji. I pripazi malo na uspon. Uzlazimo glatko i lagano...

Nakon tri mjeseca Jonathan je imao još šest učenika, sve same prognanike što su došli sa željom da lete radi puke radosti letenja. Ipak, bilo im je lakše savladati tehniku letenja nego shvatiti njegov pravi smisao.

- Svak je od nas, u suštini, simbol Velikog Galeba, neograničen simbol slobode - govorio im je Jonathan kad bi se pred večer spustili na obalu.

- Pravilno letenje korak je bliže mogućnosti da izrazimo svoju pravu prirodu. Moramo odbaciti sve što nas ograničava. Radi toga uvježbavamo brzinsko i polagano letenje, akrobacije u zraku...

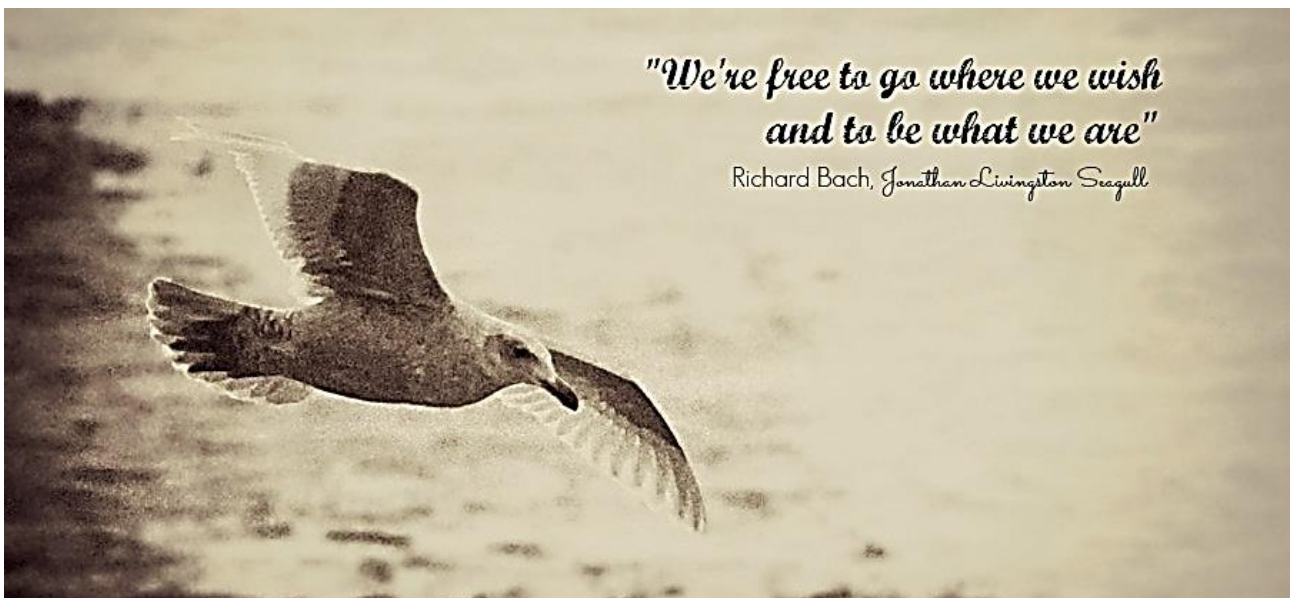
... A njegovi bi učenici zaspali iscrpljeni od napornog letenja. Voljeli su vježbati jer je to bilo povezano s brzinom i uzbuđenjem, tažilo im glad za znanjem što je rasla nakon svakog novog sata letenja. Ali ni jedan od njih, pa čak ni galeb Fletcher Lynd, nije mogao vjerovati da let ideja može biti isto tako stvaran kao i let vjetra i perja.

- Cijelo vaše tijelo, od vrška jednog krila do drugog - Jonathan im je govorio - nije ništa drugo doli vaša misao, u formi koja se može vidjeti. Ne ovladate li svojom misli, ne možete vladati ni svojim tijelom.

Ali, ma kako im to pokušavao objasniti, sve je to zvučalo kao ugodno maštanje, a njima je bio potrebniji san. Samo mjesec dana kasnije Jonathan im reče da je došao trenutak da se vrate svom jatu.

– Nismo još spremni! – reče galeb Henry Calvin. – Oni ne žele da se vratimo! Mi smo prognanici! Ne možemo se prisiliti da idemo tamo gdje nas ne žele, nije li tako?

– Slobodni smo da pođemo kamo želimo i da budemo ono što jesmo – odgovori mu Jonathan, uzleti s pješčana žala i udari na istok, prema obitavalištu svoga jata.

Među njegovim učenicima zavlada strepnja, jer se po zakonu jata prognanik ne smije nikad vratiti, a taj zakon nije nitko prekršio u deset tisuća godina. Zakon je govorio: "Ostani!": Jonathan je rekao: "Idi!" – i sada je bio već kilometar-dva daleko od obale.

Ako budu još dugo čekali, Jonathan će se naći pred neprijateljski raspoloženim jatom potpuno sam.

– Mi se ne moramo pridržavati zakona jer ne pripadamo jatu, nije li tako? – reče Fletcher prilično samouvjeren.

– Osim toga, ako dođe do borbe, bit ćemo potrebniji ondje nego ovdje.

I tako se njih osmorica uputiše tog jutra sa zapada u formaciji dvostrukog romba, gotovo pokrivajući jedan drugome vrškove krila. Doletjeli su do žala, gdje se sastajao zbor jata, brzinom od dvjesto pedeset kilometara na sat; Jonathan je bio na čelu, Fletcher je lagano klizio zdesna, a Henry Calvin se trudio da održi brzinu slijeva. A onda, u istoj formaciji, svi kao jedan, izvedoše polagani valjak nadesno... pa ravno... pa na leđa... pa... ravno, a vjetar je fijukao oko njih.

Klicanje i kriještanje svakodnevnog života jata utihnu, kao odsječeno velikim nožem, i osam tisuća galebljih očiju promatrahu netremice što se zbiva. Osam galebova počеше se pojedinačno naglo penjati, svaki izvede punu petlju, pa se u širokom krugu sasvim polagano spusti na pješčani žal.

Kad sletješe, galeb Jonathan iznese im svoje primjedbe na letenje, mirno, kao da se ovakvi događaji zbivaju svaki dan.

- Kao prvo - započe osmjehujući se kiselu - svi ste malko kasnili u priključivanju...

Misao sijevne jatom poput munje. Ove su ptice prognanici! I vratile su se! A to... to se ne smije dogoditi! Fletcherova predskazivanja o borbi rasplinula su se u općoj pometnji.

- Pa dobro, prognanici su, to stoji - javi se jedan od mlađih galebova - ali, da mi je samo znati gdje su naučili ovako letjeti?

Tek nakon sat vremena odjeknuše riječi Starješine:

– Ne osvrćite se na njih. Galeb koji razgovara s prognanikom i sam će biti prognan. Galeb koji se divi prognaniku krši zakon jata. U tom trenutku ptice okrenuše Jonathanu svoja siva pernata leđa, ali se on pravio da to ne primjećuje. Nastavi poduku upravo iznad zborišta jata i prvi put počeo tjerati svoje učenike do samih granica njihovih mogućnosti.

– Galebe Martine – vikao je izdaleka – kažeš da si savladao nisko letenje! Povjerovat ću ti tek kad mi to dokažeš! Leti! I tihi maleni galeb Martin William, zatečen neočekivanom žestinom svog instruktora, na svoje veliko čudo, pokaže se pravim čarobnjakom u niskom letenju. Po lagašnom povjetarcu uspio se uzvinuti s pijeska i vratiti bez ijednog zamaha krilima, samim nagibanjem perja. Slično je bilo i s galebom Charlesom Rolandom, koji je letio nošen velikim planinskim vjetrom na visini od sedam tisuća petsto metara, a zatim je sletio sav modar od studenog, rijetkog zraka. Zbunjen i sretan, čvrsto je odlučio da se sutra uzvine još više. Galeb Fletcher, koji je najviše od svih volio akrobacije, savladao je okomiti polagani valjak na šesnaest razdjela, a već sutradan je uz to izveo još jednu majstoriju. Perje mu je slalo bijele odbljeske sunčeva sjaja na žal odakle su ga pratili mnogi skriveni pogledi.

Sate i sate Jonathan je pratio svoje učenike leteći uz njih, pokazujući im i tumačeći, vodeći ih i bodreći često na još veće podvige. Letio je s njima kroz noć i oluju, radi puke zabave, dok je jato mrzovoljno čepilo dolje, na kopnu. Kada bi završili satove letenja, učenici bi se odmarali na pijesku i slušali Jonathana sve pažljivije. Neke njegove ideje bile su lude i nikako ih nisu mogli razumjeti, ali neke su bile dobre i razumljive. Noću se, postupno, stvarao nov krug slušača oko Jonathanovih učenika – krug znatiželjnih galebova koji su ga sate i sate slušali u mraku, pretvarajući se da ne vide jedan drugoga i razilazeći se prije svitanja.

Od povratka je bilo prošlo mjesec dana kad je prvi galeb iz jata prešao zabranjenu granicu i zamolio ih da ga nauče letjeti. Zbog tog čina galeb Terrence Lowell proglašen je izdajicom i prognanikom – i tako postao osmi Jonathanov učenik.

Sljedeće im je noći prišao i galeb Kirk Maynard, krećući se nesigurno po pijesku, vukući lijevo krilo za sobom, a na kraju je pao Jonathanu pred noge.

– Pomozi mi – reče sasvim tiho, samrtničkim glasom. – Želim više od svega na svijetu naučiti letjeti...

– Dobro, dođi – reče mu Jonathan. – Otisni se od zemlje sa mnom, pa ćemo početi.

– Ali, ti me ne razumiješ. Moje krilo. Ne mogu ga ni pomaknuti.

– Galebe Maynarde, slobodan si da budeš svoj, odista svoj, ovdje i sada, i ništa te u tome ne može spriječiti. To je zakon Velikog Galeba, to je jedini pravi zakon.

– Misliš da mogu letjeti?

– Kažem ti samo da si slobodan.

Jednostavno i brzo, bez po muke, Kirk Maynard raširi krila i vine se u tamni noćni zrak. Neobično glasni krik s visine od sto pedeset metara prene jato iza sna.

– Mogu letjeti! Čujte me! Mogu letjeti!

Do izlaska sunca sakupilo se gotova tisuću ptica. Stajale su u krugu oko učenika i znatiželjno promatrale Maynarda. Ne hajući da li ih tko vidi, slušale su i upijale riječi galeba Jonathanana. A on im je pričao o vrlo jednostavnim stvarima – kako je pravo svakog galeba da leti, kako je sloboda njihova prava priroda i kako sve ono što se ispriječi toj slobodi treba odbaciti, bilo da je posljedica propisa, praznovjerja ili ograničenja ma koje vrste.

– Odbaciti – javi se glas iz mnoštva – zar i zakon jata?

– Jedini je pravi zakon onaj što vodi do slobode – odgovori mu Jonathan. – Nema drugog zakona!

– Kako možeš misliti da bismo i mi mogli letjeti kao ti? – dopre i drugi glas. – Ti si osobita, obdarena i nadnaravna ptica, iznad svih ptica.

– Pogledajte Fletchera! Lowella! Charles-Rollanda! Judy Lee! Zar su i oni osobite, obdarene i nadnaravne ptice? Ništa više nego svi vi, ništa više nego ja. Razlika je samo u tome, jedina razlika, što su oni shvatili što zaista jesu i počeli to provoditi u djelo.

Njegovi se učenici, svi osim Fletchera, počеше meškoljiti od neugodnosti. Nisu bili svjesni da je to ono što čine.

Skup se povećavao iz dana u dan, neki su dolazili da pitaju, neki da izraze divljenje, a neki da ih ismiju.

– U jatu se priča, ako nisi sin Velikog Galeba – reče Fletcher Jonathanu jednog jutra, nakon uvježbavanja brzinskog letenja – da si tisuću godina ispred svog doba.

Jonathan uzdahne. "To je cijena nesporazuma," pomisli. "Ili te proglašeg bogom ili vragom."

– Što ti misliš, Fletcheru? Jesmo li mi ispred svoga doba?

Nastade duga šutnja.

– Pa, ovakvo letenje zacijelo je postojalo oduvijek i mogao ga je naučiti svatko tko ga je želio otkriti; to nema nikakve veze s vremenom. Mi smo, možda, nešto ispred onog što je uobičajeno. Ispred uvriježenog shvaćanja letenja.

– Da, tako nekako – priklopi Jonathan okrećući se polagano na leđa. – To nije ni upola tako loše kao biti ispred svog doba.

Dogodilo se to već idućeg tjedna. Fletcher je tumačio elemente brzinskog leta skupini novajlija. Upravo se izvijao nakon poniranja s visine od dvije tisuće metara, nalik na dugačku sivu traku što je vijorila nekoliko centimetara iznad žala, kad se jedno mladunče, otisnuvši se na svoj prvi let, ispriječi baš na njegovoj putanji, dozivajući majku. U desetinki sekunde, da bi izbjegao sudar, galeb Fletcher Lynd oštro skrenu udesno, brzinom većom od trista pedeset kilometara na sat, i udari o

granitnu stijenu. Stijena mu se učini kao gigantska, teška vrata što vode na drugi svijet. Osjeti silan strah i uzbuđenje i sve se zacrni kad udari, a onda zaplovi čudnim, čudnim prostranstvom naizmjenice zaboravljajući, sjećajući se i zaboravljajući, uplašen i tužan, i bje mu žao, silno žao. Glas, sličan onom što ga je čuo kad je prvi put sreo Jonathana Livingstona, dopre do njega:

- Stvar je, Fletcheru, u tome da nastojimo svladati svoja ograničenja postupno i strpljivo. Let kroz stijenu također je u programu, ali tek nešto kasnije.

- Jonathane!

- Poznat i kao sin Velikog Galeba – nadoveže njegov instruktor ravnodušno.

- Što ti radiš tu? Stijena! Zar nisam... nisam li mrtav?

- Hajde, Fletcheru, saberi se! Razmisli. Ako sad razgovaraš sa mnom, ne možeš biti mrtav, nije li tako? Uspio si samo naglo i neočekivano promijeniti razinu svijesti. Sad možeš birati. Možeš ostati ovdje i dalje učiti na ovoj razini – koja je, uzgred budi rečeno, mnogo viša od one koju si napustio – ili se vratiti i nastaviti rad s jatom. Starješine su priželjkivale nekakvu nesreću, ali ovo što si im ti priredio nadmašilo je sva njihova očekivanja.

- Želim se, naravno, vratiti jatu. Pa, tek sam započeo rad s novom skupinom.

- U redu, Fletcheru. Sjećaš li se što smo govorili o tijelu, da nije ništa drugo doli sama misao?... Fletcher kimne glavom, raširi krila i otvori oči na podnožju hridi i ugleda cijelo jato oko sebe. Kad se pokrene, razlegne se zaglušno kričanje i štopot sitnog kamenja što se odranjalo.

- Živ je! Živ je onaj koji je umro!

- Dodirnuo ga je vrškom krila! Povratio mu život! Sin Velikog Galeba!

- Ne, on to ne priznaje! On je vrag! Vrag! Došao je da uništi jato!

Četiri tisuće galebova, zaprepašteni onim što se zbilo, izvikivalo je Vrag! Vrisak se širio, poput olujnog morskog vjetra. Staklenasta pogleda, oštra kljuna, primicahu mu se da ga satru.

– Hoćeš li da odemo, Fletcheru? – upita ga Jonathan.

– Ne bih imao ništa protiv...

U tili čas nađoše se zajedno, kilometar daleko, a kljunovi nasrnulih ptica okomiše se u prazno. Jonathan reče:

– Zašto je najteže uvjeriti pticu da je slobodna i da to može sama sebi dokazati, samo ako malo vježba? Zašto je to tako? Fletcher je još žmirkao zbog promjene prizora.

– Što si uradio? Kako smo stigli ovamo?

– Rekao si da želiš pobjeći od gomile, nije li tako?

– Da, ali kako si...

– Kao i sve drugo, Fletcheru. Vježbom. Do jutra je jato zaboravilo svoje bezumlje, ali Fletcher nije.

– Jonathane, sjećaš li se što si jednom davno rekao o tome kako moramo voljeti jato, vratiti mu se i pomoći mu da uči?

– Svakako.

– Ne razumijem kako možeš voljeti rulju koja te je maloprije htjela ubiti.

– Oh, Fletche, to se ne voli. Ne volimo mržnju i zlo, dabome. Treba učiti da se spozna istinski galeb, ono dobro u svakom galebu i pomoći im da i sami to vide u sebi. To je ljubav o kojoj sam ti govorio. Sasvim je zgodno kad prokljuviš u čemu je stvar.

– Sjećam se, na primjer, mlada i neobuzdana galeba, Fletchera Lynda, tako se zvao. Upravo je bio protjeran, spreman da se bori s jatom do posljednjeg daha,

odlučan da stvori svoj pakao na Dalekim Hridima. A danas, evo, umjesto toga gradi svoj raj, predvođeci cijelo jato na tom putu. Fletcher se okrene svom instrukturu, a u očima mu se pojavi trunak strave.

– Zar da ih ja vodim? Kako to misliš? Pa, ti si instruktor ovdje. Ne možeš nas napustiti!

– Ne mogu? Zar ne misliš da postoje i druga jata, dragi Fletcheru, kojima je instruktor potrebniji nego vama, jer ste vi već nadomak svjetlu?

– Zar ja? Jone, ja sam običan galeb, a ti si...

– ... jedinac Velikog Galeba, zar ne? – Jonathan uzdahne i pogleda prema pučini. – Tebi više nisam potreban. Moraš pronalaziti sebe, svaki dan pomalo, istinskog, neograničenog galeba Fletchera. On će biti tvoj instruktor. Trebaš ga razumjeti i njime ovladati.

Trenutak kasnije Jonathanovo tijelo zaleprša zrakom, svjetlucajući, i uskoro postane posve nevidljivo.

– Ne dopusti da šire glupe glasine o meni, niti da me proglašaju bogom. Jasno, Fletche? Ja sam galeb. Volim letjeti, možda...

– Jonathane!

– Jadni Fletche! Ne vjeruj svojim očima. Njihove su mogućnosti ograničene. Gledaj s pomoću razumijevanja, istraži ono što već znaš i tada ćeš shvatiti kako se leti.

Svjetlucanje prestane. Galeb Jonathan iščezne u zraku. Nakon nekog vremena galeb Fletcher vinu se do neba i nađe potpuno novu skupinu učenika što su jedva čekali svoju prvu lekciju.

– Za početak – obrati im se sjetno – morate znati da je galeb neograničen simbol slobode, oličenje Velikog Galeba, a vaše tijelo, sve do vršaka krila, nije ništa drugo doli sama vaša misao. Mladi su ga galebovi podrugljivo gledali.

"Eh," mislili su "ovo baš ne zvuči kao uputa za petlju."

Fletcher uzdahne i poče od početka.

- Hm, da... dakle, ovako - reče i pogleda ih kritički.

- Počnimo od horizontalnog letenja.

Izgovorivši to, odjednom spozna da njegov prijatelj nije bio nimalo nadnaravniji od njega samog.

"Nema granica. Jonathane?" pomisli. "E, pa onda će uskoro doći vrijeme kad ću se iznenada pojaviti na tvojoj obali i pokazati ti kako se leti!"

Iako se trudio da bude strog prema svojim učenicima, u jednom ih trenutku Fletcher ugleda onakvima kakvi su zaista bili - a to što je vidio uistinu je volio.

"Nema granica, Jonathane?" pomisli još jednom smiješeći se. I tako započe njegova trka za znanjem.

